

uitatibus iunctis occurit, statu, ecclesiastico, politico, et oeconomico. Ad unum alterumue horum statuum, quaecunque demum in ciuitate occurrunt, certo quodam respectu pertinere, nemo negabit. Nec promptior facilliorue suppetit ratio, amplissimam quamque Rempublicam penitus examinandi, quaeque in ea singulariter notari merentur, distincte, ordinateque comprehendendi. Scilicet, ratione status ecclesiastici, peregrinator dispicere potest de templis, aedibusque praecipuis, de sacerdotibus, eorum ordine, uiuendique ratione, de festis, caeremoniis, uariisque ritibus sacris, de liturgia, fideique publicae expositione, de legibus, statutis, iudiciisque ecclesiasticis, de scholis, gymnasiis, et academiis, de religione, pietate, deuotione, earumque contrariis etc. Circa statum politicum imprimis quaeri potest, qualis sit materia Reipublicae primaria, h. e. populus, qualis secundaria, h. e. territorium, seu regio, hocque respectu indaget peregrinator tum qualis sit forma regiminis, qualis status, qualis ciuitas, uniuerse, et figillatim; considerata, tum qualis sit regio, et interne, et externe considerata, quo referri possunt omnia, quae Geographia Chorographia et Topographia cognoscere praecipit. De oeconomico denique statu quaerat peregrinator, an agrorum, uinearum, hortorum cultura, item rei pecuariae studium floreat, an et ubi metalliferum existat solum, an uaria potus genera coquantur, an commercium et mercatura exerceatur, an multae utilesque extent opificinae, ne multis, an iis omnibus instructa sit regio, ac Respublica, quae alias in Oeconomica, figillatimque in doctrina ge-

orgi-

---

latissime per omnem uitam, imo per omnem naturae amplitudinem patet, id, quod ostendere tabellis et exemplis singularum urbium aggressus est, quem ante laudauit, Zwingerus. Sed nobis opulentioris methodi uideretur designatio, quam curiosi peregrinatoris ingenio inscribit illa sciendi cupiditas, nihil inobseruatum dimittere solita.